

γλωσσικής μεταρρυθμίσεως, η οποία είχε πια ώρι-
μάση. Θα θριαμβεύσει δὲ τελείως ἡ δημοτικὴ ὅταν
ἔλο τὸ ἔθνος πεισθῆ γιὰ τὸν οὐτοπισμὸν τῶν φεουδα-
λικῶν βυζαντινῶν παραδόσεων καὶ ἡ πραγματικότης
δείξει ὄχι μόνον πόσον ἀνωφελεῖς ἀλλὰ καὶ πόσον ὀ-
λίθριες εἶναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὑπερίσχυ-
σε ἡ καθαρεύουσα;

α') **ΑΠΑΝΤΗΣΗ μεταφυσική.** Ὁ Κοραῖς καὶ
οἱ λοιποὶ διδάσκαλοι τοῦ γένους. Αὐτοὶ δείξαν κακὸ
δρόμον καὶ τὸ ἔθνος τοὺς ἀκολούθησε.

β') **ΑΠΑΝΤΗΣΗ διαλεκτική.** Ὁλη ἡ ἱστορικὴ
ἐξέλιξις τοῦ ἔθνους ὑπαγόρευσε καὶ μετὰ τὴν ἐπανά-
στασιν τὴν ἐξακολούθησιν τῶν βυζαντινῶν παραδό-
σεων μὲ τὶς δύο ἱστορικὰς βάσεις: γλῶσσα καὶ θρη-
σκεία. Ὁ Κοραῖς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδιδάσκαλοι ὡς
ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν δὲν μπόρουσαν παρὰ νὰ σκέπτον-
ται ἕμοια καὶ ἀσυνείδητα νὰ κραταυροῦν ἀπὸ τὸ
γενικὸν ρεῦμα. Δίγες ἐτακτες ἐξαιρέσεις (Βηλαράς-
γλῶσσα, Καίρης-θρησκεία) οὔτε κἀν ἀκούστηκαν ἀπὸ
τὸ ἔθνος, ὃ τελευταῖος μάλιστα καταδιώχθη. Ἐ-
τσι παθαίνουν ὅσοι «προτρέχουν τῆς ἐποχῆς τῶν».

ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς σημερινῆς
ἀνωμαλίας καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος;

α') **ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ μεταφυσική.** 1) Ὁ Τρικού-
πης, ὃ Δηλιγιάννης καὶ ἐν γένει οἱ πολιτικοὶ μας.

2) Ἡ δυναστεία καὶ οἱ κύβηλοι.

3) Τὸ πολίτευμα.

4) Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα

5) Ὁ διεφθαρμένος τύπος, κ.τ.λ. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

β') **ΑΠΑΝΤΗΣΗ διαλεκτική.** Ἡ σημερινὴ Ἑλ-
λάδα παρουσιάζει τὸ πολυπλοκώτερον ὡς φαινόμενον
τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. Γιὰ νὰ τὴν καταλάβου-
με καλὰ πρέπει νὰ γνωρίζουμε τὸ παρελθόν τῆς, ὅλη
τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλλ. ἔθνους, τούλάχιστον ἀπὸ τὴν
ἐποχὴν τοῦ Βυζαντίου. Ἐδῶ θὰ ἰδοῦμε ὅλη τὴν ἐξέ-
λιξιν τοῦ μὲ τὶς ἑκατὸς περιόδους, καὶ τὶς ἀπότο-
μες ἀλλαγὰς κτλ. Ἐδῶ θὰ καταλάβουμε πῶς τὸ
φεουδαλικὸν στὴν ἀρχὴ ἑλλ. κράτος κατάντησε στὸν
κικρὸ τῆς δουλείας «ἡμιφεουδαλικόν», ὅστερ ἀνά-
πτυξε πλούσιαν ἀστικὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια καὶ μᾶς
ἔδωκαν κυρίως τὴν ἐπανάστασιν, καὶ κατόπιν τὴν
ἀστικὴν Ἑλλάδα, πῶς ἕνωσε μὲ ὅλες τὶς κοινωνικὰς αὐ-
τὲς ἀλλαγὰς τὸ ἔθνος γιὰ λόγους πολιτικούς ἐνωου-
σε νὰ βρασταῖ τὶς φεουδαλικὰς ἱστορικὰς παραδό-
σεις καὶ τὶς παλαιὰς ἰδεολογίας. Πῶς ἀπ' ὅλα αὐ-
τὰ γεννήθηκε γενικὴ σύγχυσις κοινωνικὴ καὶ ἰδεολο-

γική πῶς ἀποτέλεσμα τῆς συγχύσεως εἶναι: ἡ ἀνε-
ξέλεγκτη κυριαρχία καὶ οἱ καταχρήσεις τῆς πλου-
τοκρατίας, τὸ ἀσύστακτον καὶ ἀπαίδευτον τοῦ λαοῦ,
ἡ ἐλλείψις πάλης καὶ ζωῆς, καὶ τέλος ἡ συγκεχυ-
μένη ψυχολογία καὶ οὐτοπιστικὴ δράσις τοῦ ἀνε-
πτυγμένου κόσμου. Γενικώτερον δὲ ἀποτέλεσμά: ὅλα
τὰ σημερινὰ κακά. Περισσότερα ἴδ. «τὸ κοινωνικόν
μας ζήτημα».

Τὰ παραδείγματα αὐτὰ εἶναι, πιστεύω, ἀρκετὰ
νὰ δείξουν καθαρὰ τὴν διαφορὰν μεταξὺ «τοῦ μεταφυσικοῦ
καὶ διαλεκτικοῦ τρόπου τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τὰ
κοινωνικὰ φαινόμενα». θὰ καταλάβετε ἐπίσης καὶ
τὴν διαφορὰν τοῦ μᾶς χωρίζει. Ἐγὼ εἶμαι καθ' ὅλοκλήριον
διαλεκτικὸς. Σεις, ἂν δὲν ἀπατώμαι, στὰ
περισσότερα τούλάχιστον, μεταφυσικοὶ. (Ὅπως καὶ
ὅλη ἡ Ἑλλάδα καὶ οἱ περισσότεροι ἀνθρώποι ἐν γέ-
νει). Ὁ καταλαβαίνετε τώρα γιατί καὶ ἡ τακτικὴ
μας πρέπει νῆναι διάφορη. Ὅτι χτυπᾶτε σεις, εἶ-
ναι γιὰ μένα μόνον ἓνα σύμπτωμα, ἓνα μικρὸ μέρος
ὀλοκλήρου ἱστορικοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὅποιον ἐγὼ
θεωρῶ τὴν κεντρικὴν αἰτίαν καὶ πηγὴν τοῦ κακοῦ. Ἐνό-
σφ αὐτὸ στέκεται στερεὰ, ὅλα θὰ πᾶν στραβά καὶ
ἀνάποδα καὶ τὸ ἔθνος πολὺ ἀκριβὰ θὰ πληρῶσθαι μὲ
μέρα τὴν αὐταπάτην καὶ τὸν ὑπνωτισμὸν του. Ἡ ἀ-
ναγέννησις θάρχησις ὅταν χτυπηθῆ ὀλοκλήρου τὸ οἰκο-
δόμημα ἀπ' ὅλες τὶς μεριὰς μὲ δυνατὰ, ἀλύπητα
χτυπήματα. Τὸ πῶς δὲ πρέπει νὰ χτυπηθῆ τὸ οἰ-
κοδόμημα, γι' αὐτὸ θὰ μιλήσουμε ἄλλη φορὰ.

Γένα τῆς Γερμανίας.

Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ

Ἡ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Στὸ μεγαλοφάνταστο Ἀργύρη Ἑφταλιώτη.

Κάθετ' ἡ κόρη σὴν κρεβατὴ καὶ φαίνει
λευκὸ παννὶ γιὰ τὰ προικιά της τραγουδώντας.
Ὁ νοῦς της ξεπετάει, πάει στὰ ξένα
Ἐκεῖ ποῦ εἶν' ὁ νῖος ὃ σαυικὸς της.
Τὶ ἄμορφ' ἀπ' τὰ ξένα θὰ γυρίσῃ
Σὲ λίγο καὶ βραδιὴ εὐτυχισμένη
Νυφοῦλα θὰ νὰ μπεῖ σὴν ἐκκλησία
Στὸ πλῆθ' ἐκείνου ποῦ λαχταράει.

Ὁ ἥλιος ποῦ σὴν ὄψη καταβαίνει
Βλέπει τὴ κόρη τὴ γλυκεῖαν ποῦ φαίνει
Καὶ λαχταράει, ζητάει νὰ τὴν ἀγγίσει
Καὶ στέλνει τὶς ἀχτίνες του καὶ τὴν ἀγγίζει
Καὶ τὴ χαϊδεύουν, τὴ χαϊδεύουν, τὴ φιλοῦνε.

Κι ἀπ' τὰ φίλῳ τὰ ὀμόξανθα μαλλιά της
Ποῖναι στὸν ὄμῳ της χυτὰ λαμποκοποῦνε.

Καὶ λέει ὃ ἥλιος μὲ τὸ νοῦ του, βλέποντάς την:
— «Ἀπόψε εἶν' ἀργά, νύφη πανόμορφη,
Περιμένε με τὸ πουργὸν θὲ νὰ γυρίσω,
Θὲ νὰ σοῦ φέρω ρόδα νὰ στελλῶ σε'
Καὶ τὸ παννὶ νὰ βάλεις ὀποῦ φαίνεις,
Τὸ κάτασπρο παννὶ σου τὸ χυτὸ,
Νὰ πέσουμε μαζί 'πὰ στὸ κρεβάτι
Στοῦ ὕμναιον τὸ κρεβάτι...» Ἀχ μὲ πλάνηδες

Κι ἀπὸ τὸ δρόμον τὸν ἴσῳ, μ' ἔχεις
Ξεστρατωμένο, ὄμορφη κοπέλεια,
Ἄκουε, νὰ μὲ προσμένεις τὸ πουργὸν
Ντυμένη μὲ τὸ κάτασπρο παννὶ σου
Ποῦ φαίνεις, τὸ παννὶ σου τὸ χυτὸ.

Ἄργετ' ὃ ἥλιος νάρθει στὰ Οὐράνια
Καὶ κιάθει τὴν αἰτία ἡ γαῖα
Ἡ μάνα του ποῦ τὸν προσμένει κὶ ἀρχινάει
Καὶ βλαστημάει τὴν ὄμορφη κοπέλεια
Ποῦ σάστεισέ τον ἀπὸ τὸν ἴσῳ δρόμον.

Ὁ ἥλιος τὸ σκοτάδι διαπερνᾷ
Καὶ μὲ τὴ ρόδα ἔρχεται στὰ χέρια
Καὶ πάει τῆς παρθένου καὶ χτυπᾷ
Τὸ παραθύρι... Μὰ τί βλέπει; νεκροκέρα
Καίτε μπροστὰ της καὶ ἐκείνη ζαλωτὴ
Σὲ κάσσα ἄσπρη κολέται γρυμένη
Μὲ τὸ αὐτὸ ὀποῦ φαίνε παννὶ
Μὲ τὸ λευκὸ παννὶ 'ναι στολιωμένη.

Καὶ μύσκετ' ὃ ἥλιος καὶ κοιτάζει τὴν,
Κι ἀπ' τὴν ἀράνη τὴν πολλὴν ποῦ τὸν κιάει
Ἀλλάζει δρόμον κείνη τὴν ἡμέρα.
Ὅλη τὴ γῆς σκεπάζουν μαῖον γνήφῃ
Καὶ φεύγοντας ὃ ἥλιος κιάει, κιάει,
Καὶ ὃ βορῶς ὀποῦ φυσάει ματωμένα,
Ἄρπαι τὰ δάκρυα του καὶ τὰ φέρνει
Βροχὴν, νερολοπὴν στὸν κόσμο κάτω.
Σήμερον VII 1907.

ΓΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΗΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ δάσος κ' ἡ ἀναδουλειά.

Ὁ λαὸς μας ἔχει καὶ περρχει τὰ μὲ — ος οὐδέ-
τερρ οὐσιαστικὰ κ' ἔπεσε ὄξω ὃ Δῆμος Νησιώτης!)
λέγοντας πῶς «Ἄρρὸν δὲν ἔχει οὐδέτερον ὃ λαὸς μὲ
— ος κτλ». Μὰ ἐπίσης εἶναι βεβαίωτατο πῶς ὃ ἀρ-
ρσενικὸς τύπος ὃ δάσος εἶναι λαϊκώτατος καὶ γραμμα-

1) Κοιτάξτε τὸ Νουμάκ ἄρθρ. 25ῶ, «Χωριστικὰ γραμ-
ματτα».

τῆς ἀδερφῆς μου ἡ πῆτε τῆς κυρίας Ἄνας νὰ τῆς
πῆ πῶς μπόρει νὰ μοῦ γραφῆ. Δὲ θὰ τῆς ἀποκρίνου-
μαι καὶ τὸ ξέρετ' εἰμένα ὅμως, ἂν ἀρχίσῃ καὶ μὲ
γράφει: δύο φορὰς τὴ ἑδομάδα, νὰ μοῦ λέρη τί γίνε-
ται σπῆτι, θὰ μὲ διασκεδάξῃ. Πᾶω νὰ κοιμηθῶ σὴν
τὸ μικρὸ γατάκι, ὡσπου νὰ φέρουνε στίς ἔξῃ τὸ φα-
γί. Μὲ τὴν καρδιά μου ὄλους σὰς φίλῳ καθὼς καὶ
σὰς ἀγαπῶ. Κατινούλα.»

Τὴ δεφτέρα, πέντε, τὸ μεσημέρι, ἔλαβε ὃ Ἄν-
τρέας τὸ γράμμα τῆς Κατινούλας καὶ τὸδεῖξε τῆς
Ἄνας, ἄμα καθήσανε σὴν τραπεζαρία. Τὸ βράδι,
ποῦ καθήσανε πάλε στὸ τραπέζι γιὰ τὸ γέμα, τοῦ
φέρουνε ἄξαφν τὸ τελέγραφο. Τὸν ἀνοίγει μάνι μάνι
ἀπὸ τὶς ἔξῃ καὶ πενήντα. «Νύχτα μακάρια! 36°3,
37°. Τάπόμεμα, μεγάλη μεγάλη ἀδυναμία. Πᾶω
νὰναπαφτώ.»

Ἐῖτανε ἡ ὄρα ἐφτάμισῃ. Τὸ τραῖνον γιὰ τὸ Μπ.
ἐφεβγε στίς ὀχτῶ καὶ τριάντα πέντε. Δὲν ξέρω γιατί
τοῦ φάνηκε τοῦ Ἄντρεᾶ πῶς ἔπρεπε γλῆγορα γλῆ-
γορα νὰ πεταχτῆ. Δὲν τοῦ τὸ συμβούλεβε ἡ Ἄνα.
— «Ἡ Κατινούλα μας τίτοια εἶναι: σήμερις
ἀχαμνὰ κὶ ἄβριο καλὰ. Μὴ ζαλλίξου.»

Ὁ Ἄντρεᾶς δὲν τὴν ἄκουσε. Ἀνέθηκε σὴν
κάμερῃ του, κατέθηκε στὸ ἐργαστήρι του, μάζωξε

μάνι μάνι ὃτι μπόρεσε, τᾶβαλε ὅλα στὴ βαλίτσα του,
ἔτρεξε στὸ σταθμὸν, πήδηξε μέσα στὸ βαγόνι, τὴ
στιγμὴ ποῦ ξεκινούσε τὸ τραῖνον. Ἀπὸ τὴ θέση του
λές καὶ σκουνοῦσε τὴ μηχανή, νὰ κάμη, νὰ προκά-
μη. Ἀλάλητη θλίψις τοῦ πλάκωνε τὰ στήθια. Δεινὸ
προαίστημα τὸν τρέλλαινε. Τὸν τράνταζε ἀζήγητη
τρομαρά. Ἡ λέξις ἐκείνη ποῦ διάβαζε στὸν τελέ-
γραφο, «μεγάλη μεγάλη ἀδυναμία», τοῦ φάνηκε σὴν
τὸ στερνὸ καὶ ἡμερὸ ξεψύχισμα τῆς Κατινούλας, ἡ
στερνὴ τῆς ἀνάσα γλυκὰ ποῦ τοῦ τὴν ψιθύριζε τοῦ
ἀφέντη.

Ἐφτασε στίς ἑφτά τὸ πρωτὶ, ἄνω κάτω. Ἡ Κα-
τινούλα τὸν πρόσμενε. Τοῦ εἶχε τελεγραφήσει γιὰ νὰ
καταλάβῃ καὶ νάρθῃ. Καὶ πῶς νὰ μὴν ἔρθῃ; Ἀ-
λήθεια σὰ μῆνυμά της παρακονεμένο καὶ σιγανὸ εἶ-
τανε ὃ τελέγραφος ἐκεῖνος.

— «Ἀφέντη, δὲν ξέρω τί ἔχω. Δὲν ἔχω τίποτα.
Εἶμαι καλὰ καὶ δὲν εἶμαι. Νά, τὴν ἀνάγκη σας ἔ-
χω καὶ σὰς φώναξα».

Ἐμαθε ἀπὸ τὴ νοσοκόμα πῶς πέρασε ἀνήσυχη
ὄλη τὴ νύχτα. Γιατί; Ἐσκυφε ἡ Βιχτώρια τὸ κε-
φάλι.

— «Κακὰ σημάδια ἔχουμε. Δὲ θὰ βρασταῖ, τοῦ
ψιθύρισε σιγὰ. Ἡ ἀδυναμία!.....»

Πρόστειξε ἀμέσως ὃ Ἄντρεᾶς νὰ φέρουνε τὸ για-
τρό, τοὺς δύο γιατροὺς.

Ζύγωσε καὶ τῆς ἔπιασε τὸ χέρι. Ἀνήσυχη πάν-
τα κυλιότανε ζερῶ καὶ δεξιά ἡ Κατινούλα.
— «Τὶ καλὰ, τί καλὰ ποῦ σὰς βλέπω, που σὰς
ἔχω! Δὲ μὲ μέλει πῶρρ καὶ νὰ πεθάνω».
— «Μὰ τί ἔχεις, παιδάκι μου, καὶ μιλεῖς ἔτσι;
Ποῦ νὰ πεθάνῃς, ἀπὸ εἶμαι πλάγι σου;»

Χαμογέλασε μὲ στανιὰ στανιὰ κ' ἠσύχασε.
— «Ἀφέντη, τοῦ λέει ἀπὸ εἶμαι λιγχνὴ ἀκί-
νητη καὶ χωρὶς μιλιὰ, νὰ, τὸ ἔμπυο ἀφτὸ ποῦ ὀ-
λοῖνα βέει ἀπὸ τὴ φούσκα μου, τὸ ἔμπυο ἀφτὸ μὲ
τρομαξεί. Τὸ φοβῶμαι. Καὶ πάντα μου φοβοῦμαι
πῶς δὲ βγαίνει ἀρκετὸ. Ὁ μὲ σκοτώσῃ. Νὰ μοῦ τὸ
βγάλτετε».

Ὁ Ἄντρεᾶς ἀνατρίχιασε. Ἀχ! ἡ φούσκα, ἡ
φούσκα! Τὸνειωσε ἀστροπελικὴ πῶς ὄλη τῆς ἡ ζωῆ,
πῶς ὄλο τὸ δράμα, τίτοια ὄρα, παιζόντανε στὸ θέα-
τρο ἐκεῖνο τὸ σκοτεινὸ καὶ τὸ κλεισμένο, ποῦ δὲν ἔ-
νοιγε, ποῦ δὲν ἀπορρλάκωνε μέσα του τὸ Χάρο καὶ
πῶς ὃ Χάρος ἀπὸ μέσα θὰ τὴν ἔτρωγε, σὴν τὸ
σκουλήκι. Ἄγριψε τώρα τὸ θεορὸ καὶ τὴν ἠσυχία
τῆς δὲν ἔβρισκε ἡ κακομοῖρα. Ὁ Ἄντρεᾶς ἀπὸ κον-
τὰ τῆς δὲν τὸ κουνούσε. Ἡ γλυκεῖα του ἡ παρρ-

τικότητας και καθόλου μάλιστα «δημοτικός δασκάλισμός», και λυπούμαι που δεν καταλάβαινε, ποιούς λέμε δημοτικούς δασκαλισμούς.

Ἐδῶ, φίλοι μου, συνεργάζει ἡ ἀναλογία πού λέμε. Ἡ ἀναλογία εἶναι νόμος ψυχολογικός. Δηλ. τὸ γλωσσικό μας ὄλικό, νὰ πούμε, βρίσκεται μέσ' στὴν ψυχὴ μας καταλογισμένο σὲ λογιῶν λογιῶν συστήματα, εἴτε κατὰ νοήματα, εἴτε κατὰ τύπους καὶ καθένας ἀπ' ἄφτὰ πάλι χωρίζεται σὲ πάμπολλα συστηματάκια. Μὰ ἐπειδὴς ἀπ' τὸνα μέρος τῶν φτωγικῶν νόμων ἡ ἀκατανίκητη συνεργεία, καὶ ἀπ' ἄλλο μέρος ἡ ἀπειρη ποικιλία τῶν συστημάτων ἀκατάπαφτα πᾶνε νὰ χαλάσουν τὴν ἀπλάκη τῶν γλωσσικῶν στοιχείων καὶ νὰπομονώσουν τοῦ καθενὸς τὸ περὶ τὸ λόγῳ, ἡ ψυχὴ προσπαθεῖ νὰ περιμαζίζει καὶ νὰ σιάζει τὰ γλωσσικά στοιχεῖα, γιὰ νὰ τὰ καταλογίσει ταχτικὰ καὶ πραχτικὰ σὲ συστήματα μορφολογικὰ ἀνάλογα μὲ τὰ συστήματα τῶν νοημάτων τους. Γιὰ τοῦτο συχνὰ ἡ μορφή γιὰ ἡ κλίση μιᾶς λέξης ξεφίθγοντας ἀπ' τὸν ἀρχικό ἢ τὸν κανονικό τύπο πού εἶχε ἢ πού ἔπρεπε νὰκολουθήσει, μορφώνεται ἀνάλογα μὲ τὸν τύπο μιᾶς ἄλλης λέξης πού ἔχει κάποιαν ἀντάμωση μαζί της, εἴτε σὲ τὸ νόημα, εἴτε σὲ τὴν μορφολογικὴν μεταβολήν.

Ἡ ἀναλογία ἀπλοχωρᾷ α') στοὺς φτόγγους, λ.χ. (ἡ)μερήσιος > μερούσιος κατὰ τὸ ἐπιούσιος(2) κελιδῶ > κελιδῶ κατὰ τὸ ἀπιδόνι, ἀκίδα > ἀγκίδα κατὰ τὸ ἀγκίστρι, γυμνός > γδυμνός κατὰ τὸ γδυτός κτλ.

β') Στὶς ρίζες λ. χ. ἀλήθω > ἀλέθω, πίπτω > πέπτω, βρέσκω > βρέσκω ἀπὸ τῆς θ' ἀλέσω, πέσω, βρεθῶ, τρέφω > θρέφω ἀπ' τὸ θ' ἔθρεφα, ὄψῃ > ὄψῃς κατὰ τὸ ἔχτες κτλ. Ἔτσι καὶ ὅλες οἱ παθητικὲς μετοχές γεγραμμένους > γραμμένους, λελυμένους > λυμένους κτλ. κατὰ τὰ : γράφω θὰ γράψω, λύνω θὰ λύσω κτλ.

γ') Στὰ πρόβαλματα λ. χ. μάχη > ἀμάχη κατὰ τὸ ἀγάπη, οὐ, σένα > εὐ, ἐσέου κατὰ τὰ ἐγὼ, ἐμένα κτλ.

δ') Στὰ προσκελλήματα καὶ στὶς κταληξες λ. χ. μεγαλύτερος ἀντὶ μεγαλύτερος, κατὰ τὰ παχύτερος, βαρύτερος, κτλ. μύρτος > μυρτιά μυρτιά, λυγός > λυγέα > λυγιά, κέρασος > κερσάα > κερσαία κτλ. κατὰ τὰ μηλέα > μηλιά, ελαία > ελιά κτλ. ζωντανό > ζωντῖμι κατὰ τὰ ψωφίμι, ἀγρίμι, ἐλογρός > ἀλαφρῆς, κατὰ τὰ βαρῆς κτλ.

2) «Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον».

ε') Στὸν τονισμό λ. χ. ἀκράτο > ἀκράτο κατὰ τὰ ἀφράτο, μουσάτο κτλ. κτήνο(ς) > χτηνὸ κατὰ τὰ θεριό, ζό κτλ.

ς') Στὴ σύνθεση λ. χ. ζευγλιότης > ζεβγολότης, Χριστούγεννα > Χριστόγεννα, χαμαίμηλα > χαμόμηλα κτλ. γιὰ τὸ παντοῦ ἡ νεοελληνικὴ σύνθεση (συγκόλλησις) παίρνει συδεδητικὸ ο (νύχτα|πουλί > νυχτοπούλι κτλ.)

ζ') Στὸ γένος ἀπὸ ἴσια ἴσια πού μᾶς χρειάζεται :

Δηλαδή ὁ λαὸς ἀλλάζει καὶ τὸ γένος μιᾶς λέξης ἀνάλογα μὲ τὸ γένος μιᾶς ἄλλης λέξης ὁμοιότητος λ. χ. ὁ ἀρραβὼν > ἡ ἀρραβώνα κατὰ τὸ ἡ παντρεῖα, ἡ βόσσανος > τὸ βόσανο κατὰ τὸ κακὸ, ἡ βοτάνη > τὸ βότανο σὺν τὸ λάχανο, ὁ παράδεισος > ἡ παράδεισο, σὺν τὸ ἡ κόλαση, ἡ ἄχνη > ὁ ἄχνης, σὺν τὰ ὁ κοπνός, ὁ ἀτμός, τὸ ἄνθος > ὁ ἀνθός σὺν τὸ ὁ καρπός (σὲ τουταῶν βλέπουμε τὴν ἀναλογία καὶ σὲ τονισμό), τὸ Φάληρο > ὁ Φαληρέας σὺν τὸ Περαιᾶς (καὶ σὴν κατὰλήξη) ἡ σκιά > ὁ ἥσκιος σὺν τὸ ὁ ἥλιος (καὶ σὲ πρόβαλμα). Ἔτσι καὶ στὰ μέρη μᾶς λέμε ὁ λείψανος ἀντὶς τὸ λείψανο, κατὰ τὸ ὁ νεκρός, καὶ ὁ ῥέμας ἀντὶς τὸ ῥέμα, κατὰ τὸ ὁ ποταμός. Ἔτσι λέμε καὶ ὁ ῥίγος ἀντὶς τὸ ῥίγος, ὄχι βέβαια γιὰ τὸν δὲν ἔχουμε μὲ—ος οὐδέτερα, ἀφοῦ λέμε ἀκόμα καὶ τὸ μέτρος ἀντὶς τὸ μέτρο (πρὸβλ. καὶ τὸ οὖρος ἀντὶς τὸ οὔρο), μὰ τὸ λέμε ἀνάλογα μὲ τὰ ὁ πυρετός, ὁ παραξυμός. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ σὲ Περφοκοῦνι καὶ ἀλλοῦ λένε ἀντὶς οὐδέτερα τὸ δάσος, ἀρσενικὰ ὁ δάσος, κατὰ τὰ ὁ λόγγος, ὁ δρυμός.

Τώρα ἂν καὶ πότε τὰ τέτοια πρέπει νὰ τὰ μεταχειρίζομαστε στὴ φιλολογικὴ γλώσσα, εἶναι ζήτημα ὁλοτέλεια καλλιτεχνικὸ καὶ καθόλου γλωσσολογικὸ.

Κάποιος ἔγραψε : ἀτὰ ἀναδουλειά, ἀναβροχιά, ἀνάβαθος, ἀνάβολος, καὶ τόσα ἄλλα πού ἔχουν τὸ στερητικὸ α τῆς δημοτικῆς δηλ. τὸ ἀνά. Ἔτσι αὐτῶν μπόρουνε πολὺ ὠραῖα νὰ πᾶνε ταίρι μὲ τὰ παραπάνου τοῦ Δημ. Νησιώτη πὼς ὁ λαὸς δὲν ἔχει οὐδέτερον μὲ—ος. Παράξενον πρᾶμα νὰ θαρροῦν οἱ Ρωμιοὶ πὼς μιὰ καὶ γίνανε δημοτικιστάδες, μάθανε καὶ τὴ γλωσσολογία ἀπ' ὄξω.

Τὸ στερητικὸ α τῆς δημοτικῆς δὲν εἶναι βέβαια τὸ ἀνα— μόν' εἶναι πάλι τὸ στερητικὸ α τῆς ἀρχαίας. Νὰ σου καὶ παραδείγματα ὁλοτέλεια δημοτικὰ : ἀβάρετος, ἀβάρετος, ἀβούλωτος, ἀβούτηχτος,

ἀβραστος, ἀβύζαχτος, ἀγνώωτος ἀγένοτος, ἀγιάτρεφτος, ἀδιάντροπος, ἀδιαφόρετος, ἀδούλεφτος, ἀθεόφοβος, ἀθεόκριτος, κτλ. κτλ. κτλ.

Τὸ πρόβαλμα ἀν—(καὶ ὄχι ἀνα—) ἔγινε ἀπὸ παρετυμολογικὸν συνεπαρμὸν τῆς τελεφεταίας συλλαβῆς προηγούμενης λεξούλας μὲ τὴν ἀρχικὴ τῆς κτητοπινῆς λέξης ἀπὸ φράσεις λ. χ. ἔναν ἀβασθον, μὲν ἀδουλειά, πού ὁ λαὸς θάρρεψε πὼς λέει ἐν' ἀνάβαθο, μὲ ἀναδουλειά. εἶπε κατόπι ὁ ἀνάβαθος, ἡ ἀναδουλειά. Καὶ τὸ ἀν— ἀπὸ βέβαια στερητικὸ δὲν εἶναι πάντα λ. χ. ἀναιώνιος (ἐναν αἰώνιος), ἀναταραζόμεναι (μὲν ἀντάρακι, ἀγκίσσησας (ἐναν κίσσησας), ἀγκινάρα (μὲν ἀντάρα) κτλ. παρὰ μόνον ὅταν μπαίνει μπρὸς σὲ λέξεις πού ἔχουν ἀπὸ λόγου τους τὸ στερητικὸ α λ. χ. ἀναγνωσιὰ ἀγνωσιὰ, ἀναμελειὰ (ἀμέλεια), ἀναχόρτατος, ἀναπνίχτης κτλ. ὅπως καὶ τὰ παραπάνου : ἀνάβαθος, ἀνάβολος, ἀναβροχιά, ἀναδουλειά.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΑΠΟ ΠΑΡΙΑ ΣΕΡΤΑΡΙΑ

Ο ΑΝΗΦΟΡΟΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΤΗ

— «Τὶ κάμνεις, γέρο μου, καὶ σὲ βλέπω καὶ μιὰ σκαλώνεις στοῦ θεόρατον ἀπὸ τοῦ βοῦτοῦ τοὺς κοφτεροὺς βράχους, μὰ καταραζόμεναι καὶ πέφτεις καὶ ματώνεσαι, καὶ πάλι ξανασηκώνεσαι καὶ ἀνεβαίνεις, ἀνεβαίνεις, καὶ ὄλο ἀπὸ βροσκέσαι, μὴτ' ἀψηλιά, μὴτε πάλι ὁλοτέλεια στῆς κοιλιάς τὰ βάρη, καὶ μὲ μὲν λίγα βήματα κερδίσῃς μ' ἕνα σου γλιστρεμα ὄλο χάνονται ἔξω δσο ἀνθρώπων μὲν δὲν ξανοίγει, καὶ ὅς τόσο πάντα μὲ θάρρος ξαναρχίζεις τὴν ἡγεσιό σου ταξίδι, καὶ νοιώθοντας πὼς ὄλο καὶ ἂν εἶναι ἀνηφορικὸ τὸ ἀνέβασμα, πάντ' ἀνέβασμα εἶναι, σὺν παληκάρι καταπιάνεσαι πᾶσα νέα φορὰ τὸ φοβερὸ τὸν ἀγῶνα, ἀκούραστος, ἐπιπὶ καὶ δὴναμη γεμῆτος, ἀνοιχτόκαρδος, ἀπὸ τῆ χαρὰ μεθυσιμένος, τραγουδῶντας ἀντὶς νὰ γογγύξῃς, χαμογελῶντας ἀντὶς νὰ θρηνηῖς ;

Τὶ νὰ εἶναι τὸ μεγάλο τὸ καλὸ πού πολεμῆς τόσα χρόνια νὰ φτιάξῃς ; Τὶ κάστρο νὰ κερδίῃς, τί δόξα νὰπολάῃς, τί θησαυρὸ νὰποκτήῃς ; Εἶναι χρόνια πού σὲ βλέπω καὶ τυραννίεσαι. Χρόνια πού λατρεῖς, καὶ μὲ τῆ λατρεία σου μένεις. Νὰ σὲ λυπηθῶ ἀραγε, πού ἐλπίζεις τὸ ἀνέλιπτα, ἢ νὰ σὲ συχαρῶ, πού καὶ στανέλιπτα ἐλπίζεις εὐ ;»

— «Παιδί μου, εἶσαι νέος ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴν χ ν η δὲν ἔμαθες. Ἐπὶ βλέπεις ἐκείνη τὴν ἀθάνατη

αἰα τὴν ἀπομάγεθε, τὴν εἰρήνεβε. Ἄρχισε τόντις νὰναπαθεταὶ σὺν πῶ γαληνεμένη. Τῆς κρατοῦσε πάντα σὲ χέρι τοῦ τὸ χέρι, ὥσπου νὰ φανοῦνε οἱ γικτροί, πού κανέναν ἀπὸ τοὺς δυὸ δὲν ἐρχότανε. Σιμώνανε οἱ δῶδεκα καὶ ὁ Ἄντρεῆς καρτεροῦσε, καρτεροῦσε. Ἡ Κατινούλα σραλνοῦσε τὰ ματάκια τῆς. Ἐλεγε κάπου κάπου ἕνα λόγο γλυκό, ἀπαλό, σὺν ψιθύρισμα, σὰ νὰ λαλοῦσε στὸν ὕπνο τῆς ἢ καὶ σὲ τὸ θάνατό τῆς, ἀπὸ μακριά. Γύρισε καὶ πρὸς τὴ Βιχτώρια :

— «Τὰ δυὸ πισώθετα μορφίνα, μουρμούρισε, νὰ μὲ τὰ φυλάξετε γιὰ τὰ πόγγεμα. Ἴσως τὰ χρειαστῶ ἔδῳ, σὲ τραπεζάκι. Μῶ τὰ δίνει ὁ Κύριος.»

Καὶ σφάλοιξε πάλι τὰ ματάκια τῆς. Κοιμήθηκε μιὰ ὠρα ἡμέρα ἡμέρα, χωρὶς νὰ σαλέψῃ.

Ἄξαφνα, γυρῶ πρὸς τὸν Ἄντρεῆ τῆ μορφῆ τῆς τὸ πρόσωπο, μ' ἕνα χαμόγελο, ἀνοίγει, ἀνοίγει τὰ μάτια τῆς, σαστισμένη, μὲ μιὰ ἔκφραση ἀλάλητη τρόμου καὶ ἐπιτυχίας, καὶ πέφτει σὲ προσκέφαλό τῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, μὲ τὰ ματάκια τῆς βασιλεμένα.

Ἡ ὠρα, μιὰ τὰπόγγεμα.

Τὴν ἴδια στιγμή, μπῆκε στὴν κάμαρα ὁ κ. Σεβιλιάς, κατόπι τοῦ κ. Κούρης.

— «Ληθαργία, εἶπε ὁ κ. Σεβιλιάς, ἀφοῦ τῆς ἔπιασε τὸ σφυγμὸ καὶ τῆς ἄγγιξε τὸ μέτωπο. Τόσο τὸ καλῆτερο. Ἔτσι τουλάχιστο ἡ βασιανισμένη θὰ ξεψυχήσει, δίχως κἄνε νὰ τὸ νοιώσῃ.»

— «Ὅτ ξεψυχήσει ; !» ἀνατινάχτηκε ὁ Ἄντρεῆς καὶ τὸ φώναζε δυνατὰ του δυνατὰ.

Ὁ Ἄντρεῆς ἔμοιαζε ἄλλος ἄνθρωπος. Ἡ ἀπελπισία δίνει κάποτες μιὰ θέληση καὶ μιὰ δύναμη πού ὄρα πᾶ δὲν ἔχουνε. Δὲ μιλοῦσε ὁ Ἄντρεῆς. Πρόσταζε.

— «Ληθαργία ἢ ὄχι, δὲν εἶναι τώρα τὸ ζήτημα. Τὸ ζήτημα εἶναι, ἢ φούτκα νὰ ξεπρησθῇ. Καὶ πρέπει νὰ μὲ βρῆτε τὸν τρόπο. Εἴστε δυὸ.

Τὸν κοίταζε ὁ κ. Σεβιλιάς, ἀπελπισμένος.

— «Δὲν ἔχουμε κανένα, κανένα μέσο.»

— «Δὲ γίνεται ! Ὅχι. Ἄς εἶναι καὶ τὸ πιὸ πρόστυχο, τὸ πιὸ συνηθισμένο. Τώρα πού κοιμάται κιάλας, νὰ τὸ συλλογιστοῦμε, νὰ τὸ βροῦμε, νὰ τὸ δημιουργήσομε. Πρῆξιματα ποῖός δὲν ἔχει ; Πὼς τὰ γιαιτρεῖτε ;»

— «Μὰ ἔδῳ, κύριε Ὀλπιέρη μου, τίποτα δὲ φελά.»

— «Νὰ δοκιμάσομε. Τὶ λέτε, κύριε Κούρη ;»

— «Τὶ νὰ πῶ ; Νὰ σὰς πῶ μολυβόνερο ; Σὰ θε-

λετε !»

— «Μολυβόνερο, ναι, πρόσπεσε ὁ Σεβιλιάς. Γιὰ νὰ μὲ σὰς χλακῶ τὸ χαιτίρι. Μποροῦμε νὰ λείψομε καὶ τὸ ξώχειλο μὲ ναρκωτικά, γιὰ νὰ τῆς βάλσομε καθιτήρα, νὰ δειάσῃ. Μὰ δὲν τὴ βλέπετε, τί ἀφανισμένη πού εἶναι ; Ἀκούτε με καὶ δὲ σφίξετε. Δὲ σφίξετε !»

— «Ἀμέσως ! Ἀμέσως ! Καὶ τὰ δῶνατά δυνάτῃ !» κάνει ὁ Ἄντρεῆς ἀπροσπειμένος.

Περίεργο πού καὶ σὲ βράσιμῳ ἀπάνω τοῦ θυμοῦ του, πῆγε ὁ νοῦς του σὲ ταχτικὸ, σὲ κανονικό, δηλαδή σὲ κυριώτερο, σὲ πρῆξιμο, πού εἴτανε ἢ μάννα τοῦ κακοῦ.

Ἐνεργήσανε ἀμέσως, ὅπως τους τῶλεγε, καὶ οἱ δυὸ γιαιτροί. Ὁ Ἄντρεῆς ὡς τότες, μ' ὄλο τὰ χειρουργήματα πού κάμνε τῆς Κατινούλας, καθαφτὸ δὲν παραβρέθηκε σὲ κανένα. Καὶ κόντεψε τότες νὰ γίνῃ πάλι χειρουργῆμα, γιὰ τὸν ἀπὸ τὴν καταπραῦνε μ' ἐπιθέματα, γιὰ νὰ μὲ ἀνώδυνα ὁ καθιτήρας, ἀφοῦ τῆς ξεπλύνανε ἀπ' ὄξω μὲ τὸ μολυβόνερο τὸ πρησιμένο τὸ μέρος, ἔξαφνα ὁ Σεβιλιάς, πού τολμητοῦ τοῦ κατέβηκε μιὰ ἰδέα, τραβῆξε τὸ σμιλὶ του ἀπὸ τὴ θήκη, τῆς κέντησε μὲ μιὰ φιλή φιλή κοψιὰ τὸ πετὶ τὸ φουσκωμένο, νὰ χυθῇ αἷμα.